

DAMUNT DAMUNT

REVISTA D'INFORMACIÓ LOCAL

SANT JOAN - FEBRER 1.996 N° 57

DAMUNT DAMUNT

Revista d'informació local
SANT JOAN (Mallorca)

Febrer 1.996 - Núm. 57

Domicili

Major, 68
07240 - SANT JOAN (Mallorca)
TEL. 52 61 83

Director

Miquel Florit Huguet

Redacció i Muntatge
Catalina Fullana Matas

Assessorament Lingüístic
Antoni Amengual Barceló
Margalida Bauzá Bover

Col·laboradors

Gabriel Company Gayà
Carles Costa Salom
Josep Estelrich Costa
Catalina Jaume Ginard
Joan Jaume Nigorra
Bàrbara Matas Sastre
Nofre Torres, rector
Joan i Mates
Bàrbara Matas Sastre
Joan Bauçà Barceló
Antònia Pilar Mas

Fotografies

Miquel Florit Huguet
Altres

Imprimeix

Apostol y Civilizador
Petra (Mallorca)

CONTINGUT

NOTÍCIES LOCALS

POEMES, GLOSES I GLOSADORS

ALTRES INFORMACIONS

COL·LECCIONABLE "FITXES A

LLOURE" NÚMERO 2

FOTOGRAFIES

Portada i contraportada

- L'amo En Biel Florit
de Son Castanyer.
- Carnaval.

NOTA: Els escrits publicats sols expressen
l'opinió dels seus autors.

La revista no s'identifica
necessàriament amb el seu contingut.

“Sa Nostra” i la Premsa Forana

El passat dia 10 de febrer es fer una “trobada” organitzada conjuntament per l’Associació de la Premsa Forana i la Caixa de Balears “Sa Nostra”.

El primer acte dels programats, va ser un partit de futbol en el Poliesportiu de Son Gotleu, en el que es van enfrontar un equip format per jugadors procedents de les revistes associades, i un equip de personal de “Sa Nostra”.

A les 12:30 hores foren visitades les instal·lacions de l’Edifici de Serveis Centrals de “Sa Nostra” situat en el polígon de Son Fuster, (Palma); edifici que des del mes de setembre de 1.994 agrupa als seus serveis centrals en aquestes noves instal·lacions que han estat concebudes tot a partir de la seva funcionalitat. La seva condició d’edifici de

Serveis té per objecte servir al client i millorar les condicions de feina dels empleats.

Des del passat més de juny, les dues torres que configuren l’Edifici de Serveis Centrals de l’Entitat que fins aleshores s’anomenaven Torre A i Torre B. La Torre A, que acull les Unitats de Planificació i Control i la Técnico-Administrativa, passarà a denominar-se **Alexandre Rosselló i Pastor** en honor del qui fou primer director i cofundador de l’entitat; i pel que fa a la Torre B, que és la que acull les Direccions i Unitats de Sucursals, l’Econòmico- Financera, la d’Estratègia Comercial, la de Recursos Humans, Relacions Institucionals i Comunicació, la Secretaria General, la Direcció General i la Presidència es denominarà edifici **Antoni Maria Sbert i Borràs**, que va ser el primer president de la Institució.

Esgotades les possibilitats d’expansió de l’edifici de Ramon Llull, l’entitat necessitava una solució de futur. Les limitacions d’espai eren clares, per això, a partir de l’any 1.986 varen començar a fer-se estudis alternatius per ubicar i realitzar una nova central de serveis. L’any 1.992 es va adquirir un solar de 9.000 metres quadrats a la zona de Son Fuster.

D’aquesta manera es millorarà el servei d’atenció el clients, les condicions de treball dels empleats així com també es milloraran les infraestructures de seguretat de l’entitat.

A l’Edifi de Serveis Centrals hi treballen unes quatre-cents persones, és un edifici projectat a la llum de la tecnologia més avançada, que reuneix les darreres innovacions tecnològiques en les dues torres bessones, de cinc plantes cada una i tres subterranis i una planta baixa comuna.

L’edifici reuneix una gran quantitat d’obres d’art, obres de pintors clàssics i moderns (O’ Neill, Ribes, Joan Miró, Miquel Barceló, etc.) que també vanren poder ser admirats pels membres del Col·lectiu de la Premsa Forana de Mallorca.

La diada va acabar amb un dinar en el Centre de Cultura de “Sa Nostra” del carrer Concepció de Palma.

Els Alumnes de Sant Joan No Aniran a l’Institut de Manacor

L’Ajuntament de Sant Joan va aprovar una moció presentada pel Partit Popular en contra de que els alumnes del primers cursos d’E.S.O. haguin d’anar a un institut de Manacor, demanant al MEC la construcció d’un nou institut a Sineu.

Per altra part, en una posterior reunió, que celebraren el batle Gabriel Mora, el president de l’A.P.A. Joan Serra, el delegat municipal en el Consell Escolar, Miquel Torrens i el delegat provincial del Ministeri d’Educació i Ciència (MEC) Bartomeu Llinàs; per tractar el futur de l’Ensenyança Secundària Obligatoria (E.S.O.), es va acordar que els alumnes de Sant Joan seran distribuïts a pobles més propers a Sant Joan, com són Montuïri i Petra.

No s’anirà a Manacor, que era el que havia creat malestar entre els pares, ni tampoc s’anirà a Sineu on de moment no hi ha lloc, encara que està previst que s’hi construeixi l’institut del Pla.

El Trenca-Pedra, el Cabellet i les Investigacions de la U.I.B.

El passat dia 24 de gener fou presentat en el Centre d'Investigacions Científiques de Madrid, un test per l'autodiagnòstic del perill de formació de càlculs renals.

L'equip d'investigadors està dirigit pel doctor Felix Grases, catedràtic de Química Analítica i per altres investigadors de la Universitat de les Illes Balears, entre

els que hi trobam a la santjoanera, la jove doctora, Antònia Costa Bauzà.

L'equip d'investigadors del U.I.B. fa uns 10 anys que treballa en aquesta especialitat, havent obtingut un producte per prevenir la formació de càlculs renals. Aquest producte anomenat Lit-Stop va ésser patentat per la Universitat de les Illes Balears.

Les persones que prenen aquest medicament minven d'una manera notable el perill de tenir càlculs renals.

El darrer descobriment d'aquest equip d'investigadors consisteix en una prova per conèixer si es té predisposició a tenir càlculs renals.

El test és ben senzill. Es posa una petita quantitat d'orina en contacte amb una substància especial, que produeix una coloració. Segons el color resultant es pot entreveure si s'és propens a tenir càlculs renals o no.

Necrològiques

Francesc Barceló Bonet, va morir el passat dia 17 de gener a l'edat de 78 anys.

El difunt, que procedia de Palma, vivia amb la seva família en el carrer de S'Arraval, número 4, des de feia uns tres anys.

***

Catalina Matas Sastre (Xisqueta), va morir el passat dia 18 de gener a l'edat de 75 anys.

***

Guillem Galmés Nicolau (Sobrassada), va morir el passat dia 25 de gener a l'edat de 89 anys.

El proper més de juny havia de complir els 90 anys.

***

Maciana Antich Antich (Barona), va morir el passat dia 5 de febrer a l'edat de 84 anys.

***

Dencansin en pau els difunts i rebin el nostre més sentit condol tots els seus familiars.

Nova Empresa Santjoanera, la Taulera "SA PENYA"

La taulera de Can Penya, dins els terme de Sant Joan, concretament endret de l'anomenada "curva de la muerte" que des de fa uns anys estava aturada, ha estat recentment adquirida pel jove empresari santjoaner Bernat Fullana Matas (de Son Duran) juntament amb el jove vilafranquer Ramon Miralles (de Son Barceló).

Desitjam molta sort a aquests dos joves emprenadors.

Sant Joan i el Refranyer

La nostra col·laboradora Bàrbara Matas Sastre, que ha participat en diverses ocasions en el programa "Nit de Bauxa" del Canal-4 TV., estar demostrant que és una gran coneixadora del refranyer popular mallorquí, obtenint diferents premis.

Durant el passat mes de gener Bàrbara Matas, va tornar a aconseguir un dels millors premis, el vol amb helicòpter, que ja va aconseguir en una altra ocasió i que aquesta vegada va cedir a la seva neboda Francisca Oliver (de Ca Sa Perruquera).

Francisca Oliver va tenir la sort de coincidir a Son Bonet amb el presentadors del programa Jesús i Loli, que acompanyats d'un càmera de Canal-4 TV., sortien a filmar un reportatge de les millors panoràmiques de Miramar, Deià, Valldemossa, Port de Sóller, etc.

Així va ser com Francisca Oliver asseguda al costat del pilot de l'helicòpter, va poder contemplar des de les altures, una de les zones més boniques de Mallorca.

Va ser massa! -ens va dir na Francisca-, un vol meravellós, alguns moments estavem prop de l'aigua, sobrevolant la costa i altres terra endins contemplant els ametllers en flor: tota una experiència joiosa, admirant la natura des del cel.

El passat dia 25 de gener dins el programa "Nit de Bauxa" fou emès el reportatge i l'entrevista feta a Francisca Oliver al peu de l'helicòpter.

Bàrbara Matas dui que la sort les ha acompanyat i sent una immensa gratitud per Canal-4 TV., per haver guanyat dos vols extraordinaris amb helicòpter.

El matí dia 25 de gener va concursar a aquest programa la joveneta santjoanera Margalida Vidal Alzamora (filla d'en Miquel Vidal), va guanyar un premi amb el refrany "Home valent quan... ha dinat fred se sent".

Enhorabona Margalida!!!

Podem dir que Sant Joan és terra de refranys. Així ho va comprovar va alguns anys el Mestre Fuster que aquí va arrebregar una gran part dels refranys que publicà dins el "Refranyer Popular de Mallorca".

Missa Aniversari

El passat diumenge dia 21 de gener es va celebrar una missa d'acció de gràcies amb motiu del XIX aniversari del grup "Aires de Pagesia". Acte que no es va poder celebrar el passat mes d'octubre per dificultats en la programació. Va celebrar aquesta missa Mn. Nofre Torres.

La missa va estar amenitzada per diferents obres musicals, interpretades pels germans Catalina i Bartomeu Moll (teclats, guitarra i veus), i acompanyats per Josep Florit (flauta) i Antoni Carles Costa (guitarra).

Les interpretacions foren: Salms "que el Senyor ens construeixi la casa" i "Guardau-me Déu meu", Al·leluia "Kairol", Bolero de Portol, Sant, Pare nostre "P. Martorell", Vaixell de Grècia i Jubilat Deo "Taize".

Aquest acte que desitjам que es repeteixi va rebre molts bons comentaris.

Futbol Iniciació

El passat diumenge dia 4 de febrer, l'equip del Sant Joan i el de Sineu en la categoria de futbol iniciació varen disputar un partit que va resultar molt animat.

Amb motiu de fer entrega de noves camisetes als jugadors locals, el regidor d'Esports i Joventut Miquel Gayà Rotger va convocar als mitjants de comunicació per assistir a aquest senzill i simpàtic acte.

Ara fa un any, en el febrer de 1.995, aquesta revista publicava una informació sobre la nina Mercè Bauzà Gual en la qual deiem que jugava a futbol amb l'equip local. Un any després podem ampliar aquelles notes perquè aquesta nina santjoanera segueix fidel a la seva "vocació" formant equip amb uns bon jugadors, avui nins, però que ens fan pensar que la pedrera sanjoanera no s'extingirà.

Naixament

Daniel Antich Colomar, fil de Joan Antich Walkowiak i de Paula Colomar Coll, va néixer el passat dia 31 de gener.

La nostra enhorabona als novells pares, padrins i altra família.

Ple Extraordinari de l'Ajuntament

El passat dia 24 de gener l'Ajuntament va celebrar Ple Extraordinari amb dos punts a l'ordre del dia.

Així amb els sis vots a favor per part dels sis regidors del Partit Popular i amb els tres vots desfavorables dels membres dels grups de l'oposició es va aprovar sol·licitar la inclusió dins el Pla d'Equipaments Esportius del Consell Insular el projecte de construcció d'un Circuit Pedrestre a Son Juny. Una via que partint del camí de pujada a Consolació, el primer tram ja fou començat abans de 1.990, llavors per la part de baix del pinar de Son Juny enllaçaria amb el Passeig Joan Mas, gairebé amb el seu enllaç amb el carrer Solanda.

El pressupost de la primera fase puja a 17 milions i mig de pessetes, del que en cas d'aprovar-se, el Consell Insular de Mallorca aportaria les dues terceres parts del projecte mentre que la tercera part aniria a càrrec de l'Ajuntament.

La Segona fase d'aquestes obres representaria un cost similar a la de la primera fase si bé degut al retràs del projecte ben bé podria ésser un tant superior.

Es dona el cas que aquest mateix projecte i pressupost ja fou duit al darrer ple de l'anterior Consistori el passat mes de maig de 1.995 i fou rebutjar també amb els vots de l'oposició, tota vegada que aleshores, l'equip de govern, amb el batle Gabriel Mora al front governava amb minoria.

L'altre punt de l'ordre del dia que fou aprovat per unanimitat fou obrir expedient administratiu per tal de declarar Fill Predilecte de la nostra Vila al poeta santjoaner Miquel Gayà i Sitjar. Fou anomenat instructor de l'expedient al regidor de Cultura Joan Magro Bauzá i secretària a Catalina Pocovi Matas.

La Comissió Coordinadora dels actes que envoltaran aquest esdeveniment va quedar constituïda pel regidor de Cultura Joan Magro Bauzá i un regidor de cada grup polític, Joan Matas Gayà pel P.P., Francesc Nicolau Català pel P.S.M. i Amador Bauzá Sastre.

Joan Jaume Nigorra

La Biblioteca Pública Serà Traslladada a l'Antiga "Escola de Ses Nines"

La Biblioteca Pública "Pare Rafel Ginard" que actualment està situada en el baixos de l'Ajuntament, baix de les oficines municipals, serà traslladada a l'antiga "Escola de Ses Nines" al costat de les oficines de Correus i del Centre Sanitari.

Les obres de rehabilitació costaran més de deu milions de pessetes que seran aportats, en un 65 % per la Conselleria d'Obres Públiques i l'altre 35 % anirà a càrrec de l'Ajuntament.

L'antiga "casa de la mestra", que va ser habitada temps passats per les distintes mestres que van viure al poble com també pel menescal Jaume "Foradí"; segons declaracions fetes pel batle Gabriel Mora, l'Ajuntament intentarà deixar aquesta casa de manera gratuïta, a canvi de que la persona o persones que habitin la casa de la mestra tendrien el compromís de realitzar la tasca de neteja del Centre Sanitari i de la Casa de la Vila, que ara costa a l'Ajuntament aproximadament un milió i mig de pessetes cada any.

L'Arquitecte Joan Bauzá a Montuïri

L'arquitecte santjoaner Joan Bauzá Roig, fa uns anys va guanyar el concurs de projectes per a la restauració de la barriada del Molinar del veí poble de Montuïri, altra vegada ha vist aprovat el seu projecte, aquesta vegada pel Consell Parroquial de Montuïri, i referit als graons de la Plaça Major, que són considerats patrimoni de tot el poble.

La tasca d'aquest jove arquitecte, que ha treballat a Barcelona i als Estats Units i que actualment ha obert un despatx a Sineu, va ésser coneguda i apreciada pels Ajuntaments i altres entitats, a més dels particulars, com ha quedat demostrat en els projectes de Montuïri, el del Centre Catòlic de Sant Joan i altres.

Va Morir en Tomeu Galmés Mas

Com ja vàrem anunciar en el número anterior d'aquesta publicació, el passat dia 13 de gener va morir a l'edat de 64 anys l'amic Tomeu Galmés Mas (Putxer) que havia nascut a Sant Joan el dia 23 de juny de 1.931 i en fou l'únic fill del matrimoni format per Sebastià Galmés i Margalida Mas Font (Pagesa).

En Tomeu dins la seva joventut amb el seu esperit col·laborador havia provar la pràctica esporàdica del futbol, dins l'U.D. Sant Joan. Llavors a l'any 1.956 va col·laborar en la fundació de la Penya Motorista al costat de Miquel Fiol. Amb aquesta societat hi va mantindre sempre bones relacions. Al mateix temps que hi va aportar la seva participació i ajuda amb manifestacions esportives.

Des de l'any 1.973 en l'època en que l' U.D. Sant Joan figurava en la categoria Regional Preferent va ser directiu de l'equip essent President Francesc Rotger Barceló.

L'any 1.986 quant Antoni Borràs del Barrio va accedir a la Presidència de la Federació Balear de Futbol, en Tomeu va ser el Secretari d'aquesta federació.

Durant els dos anys en que va ocupar aquest càrrec pel seu caràcter afable va ser molt conegut dins l'àmbit del futbol balear.

Durant els darrers anys ha viscut a Sant Joan. En el seu funeral hi va acudir un grup ben nombrós d'amics que al llarg dels seus sixty quatre anys havia fet.

Denscansi en pau l'amic Tomeu.

Des d'aquí vagi el nostre condol a la seva vidua Francisca Barceló, als seus fills i altres familiars.

Joan Jaume Nigorra

Accident de Trànsit

El passat dia 31 de gener, aproximadament a les 7 del vespre, en el creuer de la carretera de Montuiri a Porreres, es va produir un accident de trànsit, en el qual es varen veure implicats tres vehicles.

Un dels tres cotxes era conduït per Guillem Bou que anava acompanyat de la seva esposa i la seva cunyada Antònia.

L'escassa visibilitat degut a la pluja va ser la causa de l'accident.

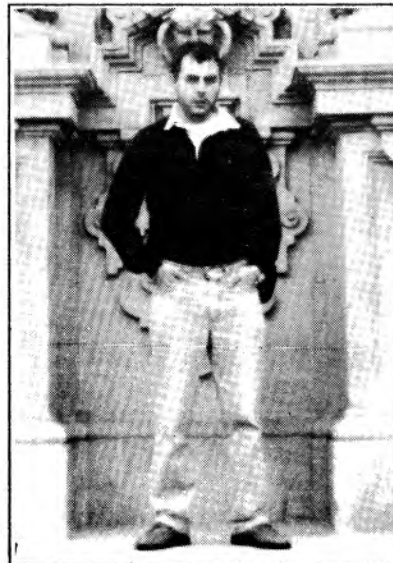
Un dels conductors va haver d'esser traslladat amb una ambulància U.V.I. a un centre hospitalari.

Els tres santjoaners, una vegada reconeguts i atesos a un centre hospitalari varen poder tornar a Sant Joan, encara que ben copejats.

Els cotxe de Guillem Bou, que ha quedat inservible dona idea del fort impacte que varen patir. Tot podia haver acabat en tragèdia.

Casament

Joan Moratinos Jaume i Neus Bordoy Serra, es varen casar el passat dia 23 de desembre, en el Santuari de Consolació.

El núvis sortiren de viatge cap a Califòrnia (EE.UU), visitant la missió de San Diego, on va morir el protomàrtir santjoaner Fra Lluís Jaume del que Joan Moratinos n'és descendent directe per línia materna.

Joan Moratinos Jaume, que l'any 1.975 va ser el guanyador d'un Certàmen de Redacció sobre el tema "Fra Lluís Jaume" no va

desaprofitar l'ocasió de retratar-se davant la imatge del seu avantpassat, allà a San Diego.

Enhorabona Neus i Joan i que el vostre amor duri per sempre.

Noves Senyalitzacions

A principis d'aquest més de febrer, a diferents indrets del poble, han estat col·locades, noves senyalitzacions de trànsit, als cap de cantons, i carrers. Les senyalitzacions col·locades són nombroses i ben visibles ja que estan col·locades en uns pals metàlics bastant més alts que els anteriors.

Algun d'aquests pals du fins a cinc indicadors (noms de pobles) o direccions a seguir.

Una Hora de Felicitat

L'Agrupació Teatral Flor de Cascall, va posar en escena, el passat dia 9 de febrer, l'obra "Una hora de felicitat" que fa uns mesos va estrenar a Inca.

El centenar d'assistents que acudiren al local de la Tercera Edat, pogueren veure un teatre distint al teatre costumista o "teatre regional", un teatre intel·ligent per un públic intel·ligent; segons paraules d'una espectadora.

Tres interpretacions magistrals, les d'Antoni Bonet (Síndic) Antònia Matas (de Can Rumbet) i Margalida Mesquida (Jordi). N'Antoni va demostrar la seva qualitat dramàtica i que no només era un bon "contador d'acudits" com molta gent es pensava sinó que també era un excel·lent actor dramàtic. Margalida Mesquida i Antònia Matas van demostrar una asombrosa naturalitat en les seves respectives interpretacions.

Una Original Proposta del PSM

Molt comentada aquí, a Sant Joan, i arreu de tota Mallorca, ha estat la proposta que feren els regidors del PSM de Sant Joan. Francesc Nicolau i Joan Sastre en la darrera sessió plenària sobre unes mesures a adoptar per tal d'incrementar el nombre de naixements a Sant Joan. Ja que com tots sabem el poble s'està quedant de cada dia més petit i ja començam a tenir problemes per aquest motiu, com el de

que el MEC no vol construir l'institut del Pla a Sant Joan per falta d'alumnes.

Les mesures proposades per "animar" als futurs pares són les següents:

a) Regalar un cotxet d'infant a totes les parelles que tenguin descendència.

b) Convocatòria d'un acte públic per animar a les futures parelles a augmentar la família.

D'aquesta proposta s'en feu ressò el diari "Ultima Hora" de dia 9 de febrer i d'aquí que sigui coneguda i comentada més enllà del nostre municipi.

Si l'equip de Govern del PP va considerar aquesta proposta de "ridícula", fora de Sant Joan ha estat considerada com una proposta "original" pròpia de la ja "històrica" formació Arrel que tanta popularitat va arribar a tenir fora de Sant Joan.

Els Alumnes de Sant Joan No Aniran a l'Institut de Manacor

L'Ajuntament de Sant Joan va aprovar una moció presentada pel Partit Popular en contra de que els alumnes dels primers cursos d'E.S.O. haguin d'anar a un institut de Manacor, demanant al MEC la construcció d'un nou institut a Sineu.

Per altra part, en una posterior reunió, que celebraren el batle Gabriel Mora, el president de l'A.P.A. Joan Serra, el delegat municipal en el Consell Escolar, Miquel Torrens i el delegat provincial del Ministeri d'Educació i Ciència (MEC) Bartomeu Llinàs; per tractar el futur de l'Ensenyança Secundària Obligatoria (E.S.O.), es va acordar que els alumnes de Sant Joan seran distribuïts a pobles més propers a Sant Joan, com són Montuïri i Petra.

No s'anirà a Manacor, que era el que havia creat malestar entre els pares, ni tampoc s'anirà a Sineu on de moment no hi ha lloc, encara que està previst que s'hi construeixi l'institut del Pla.

“Sa Nostra” i la Premsa Forana

El passat dia 10 de febrer es fer una “trobada” organitzada conjuntament per l'Associació de la Premsa Forana i la Caixa de Balears “Sa Nostra”.

El primer acte dels programats, va ser un partit de futbol en el Poliesportiu de Son Gotleu, en el que es van enfrontar un equip format per jugadors procedents de les revistes associades, i un equip de personal de “Sa Nostra”.

A les 12:30 hores foren visitades les instal·lacions de l'Edifici de Serveis Centrals de “Sa Nostra” situat en el polígon de Son Fuster, (Palma); edifici que des del mes de setembre de 1.994 agrupa als seus serveis central. en aquestes noves instal·lacions que han estat concebudes tot a partir de la seva funcionalitat. La seva condició d'edifici de Serveis té per objecte servir al client i millorar les condicions de feina dels empleats.

Des del passat més de juny, les dues torres que configuren l'Edifici de Serveis Centrals de l'Entitat que fins aleshores s'anomenaven Torre A i Torre B. La Torre A, que

Administrativa, passarà a denominar-se **Alexandre Rosselló i Pastor** en honor del qui fou primer director i cofundador de l'entitat; i pel que fa a la Torre B, que és la que acull les Direccions i Unitats de Sucursals, l'Econòmic- Financera, la d'Estratègia Comercial, la de Recursos Humans, Relacions Institucionals i Comunicació, la Sevretaria General, la Direcció General i la Presidència es denominarà edifici **Antoni Maria Sbert i Borràs**, que va ser el primer president de la Institució.

Esgotades les possibilitats d'expansió de l'edifici de Ramon Llull, l'entitat necessitava una solució de futur. Les limitacions d'espai eren clares, per això, a partir de l'any 1.986 varen començar a fer-se estudis alternatius per ubicar i realitzar una nova central de serveis. L'any 1.992 es va adquirir un solar de 9.000 metres quadrats a la zona de Son Fuster.

D'aquesta manera es millorarà el servei d'atenció el clients, les condicions de treball dels empleats així com també es milloraran les infraestructures de seguretat de l'entitat.

A l'Edifi de Serveis Centrals hi treballen unes quatre-centes persones, és un edifici projectat a la llum de la tecnologia més avançada, que reuneix les darreres innovacions tecnològiques en les dues torres bessones, de cinc plantes cada una i tres subterrànies i una planta baixa comuna.

L'edifici reuneix una gran quantitat d'obres d'art, obres de pintors clàssics i moderns (O' Neill, Ribes, Joan Miró, Miquel Barceló, etc.) que també vanren poder ser admirats pels membres del Col·lectiu de la Premsa Forana de Mallorca.

acull les Unitats de Planificació i Control i la Técnico-

La diada va acabar amb un dinar en el Centre de Cultura de “Sa Nostra” del carrer Concepció de Palma.

Carnestoltes

En Carnestoltes s'en ve
amb passes agengantades
forçat ha d'anar bé,
això sí, hi haura grapades,
mesclat amb molt de paper
no sentiran ses potades.

Amb ximbombes, paperí
i caretes de tota casta
disfressat hem de sortir
en que reulti un desastre
segur que ens veuran lluir
mesclats amb bona casta.

Pasta cada quatre anys
mos toca sense llevat
i hem de servir aquests viaranyes
per gaudir d'un bon... Estat!
Què comendarem enguany?
ho pensen un bon grapat.

Referèndum, serpentines,
paperins de tot color,
passacarrers nins i nines
i mal de caps amb greu tristor
alegries repentines
carregades de foscor.

Però tot anirà bé
i sortirà com sortirà
el PSOE i el PP
PSM i UM i ja estar
tot se'n anirà com ve
mai mos podem despistar.

Que molts d'anys
amb salut per tots i
fora por...

Bàrbara Matas Sastre

Sisè Aniversari d'Aina Moratinos

A vint-i-nou de gener
de mil nou-cents noranta sis
contenta i ben animada
sis anys va complir felíç
la nostra néta estimada.

Gràcies Sant Àngel Custodi
per haver-la ben guardada
vos deman protecció
per ella i sa germana
i pels seus parents i amics
amb sa mateixa tirada.

Catalina Jaume de Calicant

Sant Antoni de Viana, del Club de Dia, Advocat

Amb la gran devoció
que ho som una gran gentada
els jubilats amb amor,
vos volem a la torrada
presidiu-mos amb honor
en tant xalesta vetlada.

Sant Antoni amb brusca o vent
que ho sol fer així, el gener
vos demanam ben rebent
que en la Llar tot vagi bé
guardau-mos els President
que amb noltros té molt que fer.

Dau-li salut i alegria
pels maldecaps governar
que mai li falti energia,
a tots mos doni la mà
ben cert, mentres ell hi sia
segur que tot bé anirà

Bàrbara Matas Sastre

(Nota: Poema retirat de l'edició anterior).

La No-Violència

Treballem per construir
un món manco violent
on s'estimi més la gent
complint aquell manament
que Déu va instituir.

Mos diu la no-violència
les ofenses perdonar
i tal volta obtindrem clemència
quan Déu mos judicarà.

Si algun va desviat
procurem no fer-ne esquerra
que Déu va dir en veritat
aquell que és net de pecat
que tir sa primera pedra

Catalina Jaume de Calicant

En Motiu del Bateig de Maria Antònia Gayà Matas

Pare i mare alegrau-vos
juntament amb els padrins
per haver-li administrat
un dels sacraments divins.

Del cel ja n'ets heredera
des de que et varen batejar
per tant has de procurar
honrar sa teva bandera.

El Sacrament del Baptisme
és l'escut d'un cristià
el que mos sol indicar
els camins que hem de seguir
per arribar a bon destí
i nostres llinatges honrar.

Catalina Jaume de Calicant

14.- Emigrants

1.- Miquel Barceló Barceló (Parisset), es va casar amb Antònia Miralles Florit va emigrar a Cuba a on va viure uns 10 anys.

Quan va tornar el seu únic fill, Joan, tenia 4 anys.

2.- Joan Bauzà Gual (Calderé), com molts d'altres del seu temps, va anar a Amèrica quan només tenia 14 anys.

Va anar a Amèrica amb Miquel Gual i Jaume (de Ses Algorfes) i allà els esperava Josep Font Nicolau (Tronca) més conegut per "Mestre Pep de Ses Gomes".

Quan ja feia uns anys que vivia allà, el seu pare li va escriure recordant-li que si no tornava a Espanya per fer el servei militar seria declarat pròfug i no podria tornar a Espanya fins que haguessin passat quaranta anys.

En Joan va tornar a Espanya, guardant uns vius records de la seva estància per Amèrica, records bons i no tan bons.

3.- Martí Jaume Barceló (Martinet), juntament amb Amador Miralles Rebassa (Monoi), l'any 1.908 anaren a França.

Les coses no els anaven d'allò més bé i els doblers no els sobraven i els dos emigrants vivien i menjaven junts.

Una vegada n'Amador va anar a la carnisseria de més aprop d'allà on estaven, per comprar un poc de carn. Va comprar carn de cavall que encara que no n'havia menjat mai era la que havia trobat més barata.

Va agafar el cap per una orella i quan va arribar a ca seva, el va fer a trossos i el va posar a n'es foc per fer cuinat per a 15 dies. En Martinet que no sabia que aquella carn fos de cavall, no es cansava de dir que no havia menjat un cuinat tan bo mai.

Un altre dia cercant el nom d'un carrer. Van aturar a un vianant i mitjançant senyes i de paraula li van dir:

- Cercam el carrer "Ora Pro Nobis"
- "Amén", va dir aquell home, que va resultar que també era mallorquí. Que es va fer amic d'en Martinet i de n'Amador.

4.- Joan Barceló Jaume (Caderner), germà del capellà Don Melcion Barceló Jaume, es va casar amb una Bisbal de Santa Margalida, allà a Bons Aires.

5.- Andreu Font i Aragon (Garrover), també va emigrar a Bons Aires i es va casar a Argentina amb una de Santa Margalida de llinatge Bisbal.

15.- Ball de Bot

Margalida Vich Sastre, que es va casar amb Francesc Bauzà Jaume (Rosa), va néixer a Calvià el dia 6 de setembre de 1.911 i va ser una bona balladora.

Un any per la Festa de s'Estiu, ella tenia 20 anys, va ballar ball de pagès amb Martí Jaume Barceló (Martinet) i la gent entusiasmada es va aixecà drete aplaudint durant una bona estona.

16.- Can Rosa

La casa número 18 del carrer Belisiari, l'any 1.966 fou comprada per la Germandat Sindical de L'auradors i Remaders, (entitat que avui es denomina Cambra Agrària Local), ha tingut durant el darrer segle distints propietaris i habitants.

Aquesta és una de les poques cases, més o menys cèntriques que no ha sofert cap reforma en la seva façana, i que no està en la línia de les altres.

Aquesta casa era coneguda, a principis de segle, com "la posada d'Els Calderers" i segons referència era propietat de Francina Aina Oliver Gayà, germana de l'amo Antoni d'Els Calderers.

El local va ser llogat a l'amo en Pere d'Hortella i més tard es va llogar a Miquel Font i Aragon (Garrover), que hi va posar una taverna o casino per la qual cosa aquesta casa va ser coneguda també per "Es Casino d'Els Calderers". Aquesta casa no té corral i conserva encara, avui, un pou amitger, aferrat a Can Ditaler (el número 7 del carrer Fray Lluís Jaume). Degut a que en aquell temps no hi havia frigorífics, aquest pou era a on es posaven en fresc les begudes que es servien després a la taverna.

Uns anys més tard l'amo en Francesc Bauzà Florit (Rosa), va comprar aquesta casa que amb els anys ha passat amb herència als seus descendents

Maria Bauzà Jaume, filla de l'amo en Francesc Rosa a l'any 1.964, va vendre aquesta casa al matrimoni format per Miquel Matas Gayà (de Cas Sabater Coix) i Joana Aina Antich Gual. Dia 26 de novembre de 1.966 l'amo en Miquel Gayà Font (Cambuix de Son Dameto) essent el President de la Germandat Sindical de L'auradors, va dur a bon terme les negociacions i

va comprar aquesta casa a n'en Miquel i na Joana Aina per la quantitat de 165.000 pessetes.

La Germandat, nova propietària de l'edifici, va restaurar i adaptar aquest pis, com a oficina i saló d'actes. Els baixos que abans havien servit d'estable i portassa, també foren arreglats i convertits en magatzem.

Quan es va crear l'Agència d'Extensió Agrària de Manacor, Jesus Moyà Talens, Cap de Servei de Servei de l'Agència, una de les iniciatives que va proposar a la Germandat i als pagesos de Sant Joan, va ser la creació d'un "Tele-Club".

Aquesta iniciativa va ser acollida amb molt d'entusiasme per la Junta Rectora de la Germandat, sobretot, pels membres més joves.

Així va ser com va néixer el "Tele-Club" de Sant Joan, com a entitat filial de la Germandat, ocupant els baixos de la casa durant més de deu anys. Més tard es va convertir en "Tele-Club" de caràcter comarcal, principal centre d'activitats culturals i recreatives del poble de Sant Joan. Activitats, en part dirigides i subvencionades pel Ministeri d'Informació i Turisme. Són uns anys bons en la història del nostre poble.

17.- Son Font

En un document que estat datat dia 1 d'abril de 1.929 es fa constar que Dª Catalina Nicolau Balaguer i la seva filla Magdalena Muntaner Nicolau venen a D. Joan Camps Riera (de Son Gual) la finca anomenada Son Font i una altra anomenada Son Fanoi, que tenen una superfície d'unes 37 quarterades.

18.- Fondes

Sant Joan durant aquest segle ha tingut distints llocs on es podia menjar i passar la nit, que podem classificar com a fondes.

Catalina Bergas Fuster (Puça), que es va casar amb el vidu Francesc Pocoví (d'en Gori), una vegada mort el seu home va posar una fonda a la casa número 54 del carrer Bellavista.

La Fonda va estar oberta des dels anys 1.937 fins als anys seixanta.

La casa d'hostatge no era massa gran, només tenia tres cambres, dues d'elles eren dobles.

Els hostesos, encara no eren massa nombrosos.

La majoria de guàrdies civils eren fadrins i anaven a menjar la posada de Ca Na Puça. Els que habitualment hi anaven cada dia eren els guàrdies civils Alemany i Serra que vivien a la "Falange", carrer Bellavista número 38.

Els viatjants de comerç de magatzems de majoristes que periòdicament es desplaçaven a Sant Joan tenien la posada a aquesta fonda.

El metge Ripoll quan vingué a Sant Joan també es va hostejar durant uns mesos a la fonda de Ca Na Puça.

Tots els dissabtes venia a Sant Joan D. Santiago Cortés Cortés, que era un dentista que tenia posada a la fonda Puça, tenia una consulta oberta dins una de les cambres de la fonda, on hi feia les intervencions més senzilles. Tenia la seva pròpia consulta al carrer del Sindicat de Ciutat, on feia anar als clients que requerien una atenció o feina més delicada. D. Santiago Cortés era Tinent d'Aviació, i alternava les seves obligacions militars amb la feina de dentista.

A l'estiu durant les Festes Patronals, els xirimiers i el dimoni de Llorito també es quedaven a menjar i a dormir a la fonda de madò Catalina Puça.

Don Joan Gelabert, un funcionari de la Caixa d'Estalvis, tots els dissabtes venia a Sant Joan des de Ciutat, per atendre a tots els clients els diumenges dematins, també es quedava a dormir a ca madò Puça. (L'oficina de la Caixa d'Estalvis estava situada en el carrer Belisari número 16).

Madò Catalina Puça, era una bona hostalera, era una dona curiosa i atmetent, sabia atendre molt bé als parroquians que passaven per la fonda per menjar o dormir. Era molt bona cuinera, com altres membres de la seva família.

Madò Catalina, de fadrina va estar llogada amb Don Feliciano Fuster de Santa Margalida, família que tenia una destil·leria. També va estar de criada a Ciutat, amb una família senyorial, Can Villalonga on va aprendre els secrets d'una bona cuina, a més de saber tractar la gent amb distinció. Com altres al·lotes que havien servit de criades amb famílies distingides i senyorials; al costat dels seus senyors havien après unes normes de conducte, que les donava una certa distinció i finura que no tenien les al·lotes que anaven a jornal amb la gent del poble.

Amb anterioritat a la fonda, la família Puça havia tingut una taverna al mateix carrer Bellavista número 38, on actualment hi trobam la l'oficina de la Caixa d'Estalvis i Pensions de Barcelona, local que en temps del Moviment (Guerra Civil) va esser la seu de la "Falange".

La fonda del carrer Bellavista era anomenat humorísticament per la gent del poble

com "s'Hotel Puça", fent en realitat un servei insubstituïble als visitants de fora que tenien la necessitat de quedar-se a menjar o a dormir a Sant Joan.

Abans que madò Catalina obrís la seva fonda en el carrer Bellavista, a l'Edifici Centre, abans de la reforma, a baix del cinema hi havia tot una sèrie de cambres on s'hostetjaven principalment mestres d'escola que per la seva feina havien de residir al poble però no tenien casa, a més d'altre gent externa que d'una manera eventual havia de pernoctar a Sant Joan.

Amb la reforma del cinema aquest local va perdre tota l'estètica i foren suprimides aquestes cambres i la fonda del Centre.

En el carrer de Palma número 5 a on durant molts d'anys va estar obert el Cafè de Can Parric, ja més en els nostres dies, després del tancament de la fonda de madò Catalina Puça, es va fer menjar i es va donar hostatge a gent externa que venia d'una forma continuada al poble.

La mestressa Parrica i la seva filla Francisca tenien un tracte especial amb els seus hostetjats que eren tractats com si fossin membres de la seva família, eren molt bones cuineres.

Els hostetjats de més confiança dormien en el mateix local del carrer de Palma, però aquesta família també disposava d'una altra casa en el carrer de Sant Joan, on també s'hostetjava altra gent.

Nota: informació facilitada per Antònia Salom (Puça), Gabriel Alemany, (guàrdia civil retirat), Francisca Galmés (Parrica) i altres.

19.- Can Cremat

La casa que està situada en el carrer Major número 105, al mateix que altres llars santjoaneres, sense ser un edifici històric propiament dit, té la seva història.

Aquesta casa l'any 1.764 fou adquirida per Bernat Gual, de malnom Cremat (tenia aques malnom perquè havia estat d'amo a la possessió d'Es Cremat, devora Vilafranca).

El dia onze de setembre de 1.764 Joan Barceló (Margoï) que era el propietari de la casa la va transferir a Bernat Gual (Cremat). Aquesta casa confrontava amb el carrer Major i amb les cases i trast de les germanes Sebastiana i Francisca Barceló per una part i per l'altra amb les cases i trast de Joan Bauzà (Lligat), que abans foren de Catalina Gayà (Sineuera) i per l'altra amb cases de Catalina Florit, que era l'esposa de Bernat Gual (Cremat). Amb el temps, es juntaren les dues cases, formant-ne una, motiu pel qual actualment aquesta casa té la façana tan ampla.

Aquest immoble, des de l'any 1.764 en que va entrar en possessió d'aquesta família, el llinatge del propietari han canviat, no així el malnom de Cremat o Cremada que ha arribat fins al nostres dies i va quedar extingit amb Joana Aina Matas Gayà (Cremada), que va estar casada amb Francesc Barceló Carbonell (Es Paoler).

1.764.- Bernat Gual (Cremat), primer comprador, que estava casat amb Catalina Florit i va juntar la seva casa amb l'adquirida pel seu home.

1.775.- Joan Gual Florit, fill dels anteriors, la rep amb herència. Estava casat amb Joana Aina Bou.

1.797.- Bernat Gual Bou, casat amb Maciana Gual. La rep amb herència.

1.846.- Antònia Maria Gual Gual, casada amb Guillem Matas Company, la va rebre per donació del seu pare.

Guillem Matas Gual, fill de Guillem Matas i Antònia Maria Gual, va estar casat amb Magdalena Gayà Salom, la va rebre amb herència del seu pare.

1.949.- Joana Aina Matas Gayà, la va rebre per herència del seu pare.

1.984.- Magdalena Barceló Matas (Caminera), rep la casa amb herència de la seva tia Joana Aina.

Aquesta casa a l'any 1.995 va ser restaurada, en obres que començaren per la part de darrera o sigui pel corral, va inspirar a l'amo en Pep Galmés (Sobressada) la següent glosa:

Heu començat per sa cova
heu arribat al carrer
tant heu arribat a fer
que d'un vell ha tornat jove.

Nota: Informació facilitada per Guillem Riutort Barceló (Pobler), marit de l'actual propietària d'aquesta casa.

20.- Tirar en es Gall

Aquest costum o joc, avui desaparegut es venia practicant des de molt de temps enrera, tal volta des de fa segles, es repetia cada anu per Setmana Santa.

Els joc consistia, com diu el seu propi nom, en què els jugadors o tiradors es col·lacaven

a uns 50 metres del premi, que era un gall que estava fermat, i els jugadors, un darrera l'altre li anaven tirant pedres fins que aconseguien ferir el gall, essent el guanyador del joc el tirador que primer feria al gall.

El joc, igual que les curses o festes de braus, que tenen els seus detractors, avui seria rebutjada per les generacions d'ara.

Aquest joc, que va deixar de practicar-se a la dècada dels anys seixanta, es celebrava en Es Revellar, prop del Garrover de Sa Marquesa, dins el camí que va de Ses Rotes a Sa Bastida, segurament perquè aquest és un camí poc transitat i sobretot, és un lloc on hi ha molts de macs i còdols arrodonits, que servien com a projectil per tirar en el gall.

Entre els tiradors més destacats hi podiem trobar a Joan Bou Roig (Es Ros Miquelino) que tenia molt de dret.

A Antoni Oliver Juan (En Marranxó de Na Rotga) que també era un bon tirador baldament fos esquerrà.

En Miquel Bou Riutort (En Miquelino de Na Dalmau) també tirava molt bé.

Hi havia molts de jugadors, quasi tots eren aficionats a la caça.

21.- Son Brondo

El pare de Don Joaquim Aguiló Aguiló era D. Joaquim Aguiló Valentí i el padrí tenia també el mateix nom i llinatges, és a dir, era Joaquim Aguiló Valentí.

Aquesta família va costejar una capella del Sagrat Cor a l'església de Sineu i una a l'església de Lloret de Vista Alegre.

El reprodí de Don Xim que coneixem actualment, tenia una flota de vaixells que traginaven fusta des de Cuba.

Tenien la finca de Biniforani i altres finques urbanes.

22.- Cas Notari

L'apotecari Mateu Camps, que va ser secretari de l'Ajuntament, tenia una farmàcia en el carrer Major número 70, a la casa que es coneguda com a Ca Don Xim.

Les propietats de Cas Notari, sense ser massa extenses, eren diferents.

Can Picarola també conegut pel nom dels safareigs de Don Xim, era propietat d'aquesta família.

Calicant que també era de la família següeix essent actualment dels seus hereus.

S'Almudaina, dins el terme de Montuïri és un establiment de la possessió de S'Almudaina. Hi ha unes cases molt antigues. La casa principal està al costat a damunt el turó. Va ser comprat pel notari Don Josep Bauzà Pujol que va tenir set fills.

Es Pujol, devora Son Garrover, també era de la família. La família Pujol era de Palma.

El darrer notari de Sant Joan, Don Josep Bauzà Gayà, es va casar amb Francesca Solivellas i va tenir quatre fills.

23.- El Molí d'En Prudenci

Una antiga llegenda, diu que a cent passes del Molí d'En Prudenci hi ha un tresor enterrat, des del temps dels moros, però aquesta llegenda no especifica cap a quina direcció està, si a llevant, a ponent, a tramuntana o a mitjorn.

24.- La Neteja, en Temps Passats.

Temps enrera, no hi havia gaires productes de neteja.

Per rentar la roba s'emprava sabó fluix (negre), la pastilla de sabó fort a més del lleixivet.

Per netejar la llana s'utilitzava sossa.

La bugada que totes les famílies feien unes quantes vegades a l'any era per una "neteja general" dels llansols i roba blanca.

La bugada es feia col·locant la roba a rentar dins un cossi, que era un atuell de test. La roba s'escaldava amb aigua calenta que es treia de dins la caldera que bullia i amb el cadafet es tirava a damunt la roba. El producte que s'utilitzava per netejar era ben casolar, només s'emprava cendra del fogó o del forn, cendra que per efectes de l'aigua calenta servia de detergent.

Aquesta cendra que servia de detergent per a netejar la roba blanca era també el producte bàsic per fer l'anomenat lleixiu verjo, que es feia de la cendra de la peladura d'ametlles. Cendra que es bullia, col·locant l'aigua dins una alfàbia que quedava en repòs i una vegada trascolada era emprada per netejar el que fos i també tota la família es rentava els cabells amb aquella aigua.

El sabó negre (potàssic) també s'utilitzava com a xampú per rentar-se el cap.

De sabó perfumat o de tocador n'hi havia molt poques marques. Una marca que ha perdurat a través del temps és el tradicional "Heno de Pravia".

Per a la neteja domèstica, de plats i olles, etc., s'empraven el sabó fluix i el lleixiu.

No es coneixien més fregalls que els d'espart i els de reixet.

25.- Albercocs

L'època d'esplendor dels albercocs a Sant Joan va ser entre els anys 1.955 i 1.960.

Pere Mayol Ginard, conegut per l'amo en Pere Maiol, era el que tenia el sequer més gros. En plena temporada arribava a tenir un centenar de persones, entre petits i grans, per arreglar els albercocs encara que la majoria eren al·lots i nines.

Les persones grans començaven la temporada, però just quan havia acabat l'escola i els al·lots estaven de vacances anaven en el sequer

Hi havia al·lots que per tal de poder anar a l'excursió que es feia en acabar la temporada, amb el camió de l'amo en Putxo anaven tots els diumenges en el sequer de ca l'amo en Pere.

També a Sant Joan hi havia altres sequers, que eren els sequers de:

Esteva Juan Ginard (l'amo Esteva Sabater).

Llorenç Barceló Font (l'amo en Llorenç d'Es Pujol).

Pedro Nigorra Mayol (Petrer)

Josep Matas Juan (Bufali).

L'amo Pere Mayol a més de comprar albercocs a Sant Joan també en comprava a altres pobles, com Montuïri, Binissalem, etc.

Nota: Informació facilitada per Josep Matas Matas (Ditaler).

26.- Corresponsals de Diaris

Mateu Bauzà Matas (Amador), va ser corresponsal dels diaris "Correo de Mallorca" i "Diario de Mallorca" durant els anys 50.

Josep Estelrich Mieras (Turricano), va ser corresponsal del "Diario de Mallorca" durant els anys 70 i principis dels 80.

Ernest Miró Esquirol, va ser corresponsal del diari "Última Hora" (Cròniques esportives en els anys 70, durant l'eufòria del C.D. Sant Joan.

Francesc Mas Bauzà (Capità), va ser corresponsal del diari "Última Hora" a mitjants dels anys 70 fins a principis dels 80.

Miquel Bauzà Salom (Puça), va ser corresponsal del diari "El Dia" a finals dels anys 80.

Joan Matas Gayà (Pere-Maiol), corresponsal dels diaris "Última Hora" i "Diario de Mallorca" en els anys 80 i 90.

Miquel Company Florit (Mena), corresponsal del diari "Diario de Mallorca".

Miquel Florit Huguet (de S'Hostalet), va ser corresponsal del diari "Diario de Mallorca" a finals dels anys 80 i principis dels 90.

Joan Jaume Nigorra (Parot), ha estat corresponsal del diari "Balears" des de l'any 1.957.

Corresponsal de les revistes esportives "Semana Deportiva" i "Mallorca Deportiva" dels anys 50.

En els anys 80 amb l'adquisició del diari "Balears" pel Grup Serra va passar a ser també corresponsal del diari "Última Hora".

27.- El Passeig

Avui, el jovent té moltes maneres de relacionar-se i tractar-se amistosament.

Després de la postguerra i ben entrada la dècada dels seixanta, existia la costum de que tots els joves es trobaven en un lloc que anomenaven "Es Passeig".

Avui, les al·lotes igual que els joves van als Pubs, tenen el seu cotxe i poden sortir més del poble.

Abans, dels anys quaranta fins als anys seixanta les al·lotes no anaven al café.

Sortien el diumenge dematí per anar a Missa de les 9, i totes o quasi totes anaven a combragar, més tard tornaven a sortir per anar a l'Ofici Solemne que es feia a les 10:30 hores, ja que era l'única manera de sortir.

El Passeig es feia entrada de fosca, de la posta de sol fins una o dues hores de nit, els diumenges i festes.

El Passeig, era com un circuit que compren els carrers Major, Palma, Bellavista i Consistori i els joves donaven voltes per aquests carrers.

Els darrers anys el Passeig es va reduir al carrer Bellavista, concretament, al tram compres entre el creuer del carrer de Palma i el creuer del Consistori

La gelateria de madò Blanch va contribuir a que el passeig es fes més curt, així era més animat i més fàcil de veure's aquells que cercaven trobar-se. Les al·lotes sempre es passetjaven en grupets de tres o quatre, igualment ho feien els joves que donaven voltes sense mesclar-se uns amb les altres.

Les al·lotes que festejaven solien també anar acompanyades d'una amiga, inclús quan anaven "en serio" i parlaven de casar-se.

Les al·lotes que tenien més "pressa" i no volien anar acompanyades sempre cercaven posar-se al mig de les dues amigues.

Avui, els nins i nines, de bon jovenets ja van a l'escola plegats, més tard van a l'institut tenint un tracte natural.

Abans era tanta la separació de sexes, que inclús a dins l'església els homes es col·locaven a la part esquerra i les dones a la part dreta. En el cor també es separaven, els homes es col·locaven a darrera l'altar major i les dones a devora la imatge de Cristo Rei.

28.- El Metge Soler

Sor Ambrosina, la monja dels malalts, va viure d'aprop les penes i la pobresa de moltes famílies santjoaneres, juntament amb el metge, Don Sebastià Soler.

- Anau a ca nostra i vos donaran llensols nets per canviar-li, li deia Don Sebastià a Sor Ambrosina, quan veia la necessitat d'aquella família. L'acte humanitari i callat, es va repetir una i altra vegada al llarg dels anys, que Don Sebastià Soler va ser el metge de capçalera de Sant Joan.

Molts d'Anys!!! Felic Aniversari

1.- **Maria Gayà Mayol**, (filla d'en Miquel d'Es Camp) el dia 1 de febrer.

2.- **Maria Sorell Monroig**, (de Can Xisco Fosser) el dia 2 de febrer.

3.- **Gabriel Bonet Bauzà**, (Sindic-Beina) el dia 4 de febrer.

4.- **Aina Maria Mora Bou**, (Mora) el dia 8 de febrer.

5.- **Antònia Galmés Matas**, (d'En Joan de Sa Farinera) el dia 9 de febrer.

6.- **Maria del Carme Alzamora Bauzà**, (filla d'En Miquel Alzamora) el dia 12 de febrer.

7.- **Sandra Antich Walkowiak**, (filla de Na Petra) el dia 15 de febrer.

8.- **Antònia Aguiló Bonet**, (filla de na Maria de Ses Camiones) el dia 16 de febrer.

9.- **Maria Magdalena Nicolau Català**, (de Can Parrec) el dia 17 de febrer.

10.- **Pau Joan Bou Ribas**, (de Can Joan Cotonet) el dia 24 de febrer.

11.- **Arnau Català Company**, (de Ca Na Maria Mena) el dia 25 de febrer.

12.- **Maria Esperança Company Bernal**, (filla d'Antoni Mena) el dia 25 de febrer.

13.- **Pedro Galmés Gomila**, (de Sabó) el dia 27 de febrer.

Teranyines. Col·lectiu per a la Recerca Històrica Santjoanera

Teranyines. Col·lectiu per a la recerca històrica santjoanera, el passat dia 13 de gener va tenir la primera reunió de l'any 1.996.

El regidor de Cultura Joan Magro Bauzà comunicà que l'Ajuntament va acceptar positivament la petició del Col·lectiu Teranyines de què el Sr. Miquel Gayà i Sitjar sigui proclamat Fill Predilecte de Sant Joan, i ha iniciat les gestions pertinents per portar-ho a cap. L'acte de proclamació podria fer-se el dia 16 de març, dissabte del Quart Diumenge. S'encarregarà de fer el parlament sobre els mèrits de Miquel Gayà Sitjar el P. Ramon Ballester, missioner dels Sagrats Cors, amic i bon coneixedor del poeta santjoaner. El retrat de Fill Predilecte, per a la Sala de Sessions de l'Ajuntament, s'ha encomenat a l'artista sr. Joan Maimó i Vadell.

Per promoure un millor coneixament de l'obra literària de Miquel Gayà Sitjar, el Col·lectiu Teranyines ha preparat la venda de llibres seus a Ca Na Blanch. El Col·lectiu prepararà una taula rodona sobre l'escriptor santjoaner, amb la participació de Damià Pons, Joan Mas, Nicolau Dols i Pere Rosselló, el dia 8 de març a les vuit del vespre a la Sala d'Actes de l'Ajuntament. Joan Maimó ha escrit una Biografia de Miquel Gayà Sitjar, que serà publicada amb el número 4 de la col·lecció Monografies Santjoaneres, i serà presentada per Carles Costa el dia 9 de març, a les 8 del vespre a la Sala de Sessions de l'Ajuntament.

A petició del regidor de Cultura es va designar un comissió del Col·lectiu Teranyines per col·laborar en la preparació dels actes de proclamació del Fill Predilecte.

Segueixen els treballs de preparació de Monografies, que és l'objectiu prioritari de Teranyines. Es troba ja molt avançada la Monografia 5, sobre els malnoms santjoaners, que es presentarà al públic la segona quinzena d'abril. La Monografia 6 tractarà del Fet Meteorològic a Sant Joan, per Miquel Company; la seva publicació es preveu per la segona quinzena de juny. I després de l'estiu, pels mesos d'octubre-novembre, podria fer-se la presentació d'una monografia sobre notícies santjoaneres dels anys trenta-quaranta, que preparava Josep Estelrich Mieres i que serà enllestida pels seus familiars.

La Implantació de l'Educació Secundària Obligatòria a Partir del Proper Curs

Encara que no en tinguem confirmació oficial, tots els indicis indiquen que en el proper curs, els alumnes de setè i vuitè del nostre Centre s'hauran d'incorporar al nou sistema educatiu: deixaran de cursar l'actual E.G.B. (Educació General Bàsica) i passaran a l'etapa anomenada E.S.O. (Educació Secundària Obligatòria).

Aquest procés de canvi no ha vingut de sobte. S'inicià fa quatre anys, durant els quals s'han substituït els cursos de primer a sisè d'E.G.B. per l'etapa d'Educació Primària, que a la vegada està subdividida en tres cicles de dos cursos cada un. En el moment actual únicament quedaven de l'anterior sistema els nivells de setè i vuitè, que en el nou sistema educatiu passen a una etapa diferent: l'Educació Secundària Obligatòria, que s'inicia als 12 anys i acaba als 16 anys. Aquesta etapa es subdivideix en dos cicles de dos cursos cada un i abarca el que eren els dos darrers cursos d'E.G.B. i els dos primers del B.U.P o de la F.P., etapes educatives que també s'han deixat d'impartir des d'aquest o anteriors cursos.

El nou edifici educatiu queda completat més amunt pel Batxillerat, que té una durada de dos anys, amb quatre modalitats en funció de la carrera universitària a estudiar. Aquest Batxillerat substitueix al tercer de B.U.P. i al C.O.U. Després d'aquest Batxillerat ja ve la incorporació a la Universitat.

Per la part inferior aquest edifici es fonamenta en l'etapa d'Educació Infantil, amb dos cicles de tres anys cada un: 0-3 anys i 3-5 anys. Aquesta etapa ha substituït des de fa uns anys els nivells anomenats anteriorment Jardí d'Infància i Parvulari.

Tant l'Educació Infantil com el Batxillerat no tenen la consideració d'obligatoris ni gratuïts. En canvi, sí que tenen aquesta consideració les etapes d'Educació Primària i Educació Secundària Obligatòria. Respecte a l'anterior sistema educatiu, aquest caràcter s'ha estès a dos anys més: als 15 i 16 anys, abans únicament arribava als 14 anys, coincidint amb el final de l'E.G.B. De totes maneres, a moltes escoles públiques, encara que no sigui obligatori per llei, també hi ha implantat el cicle d'Educació Infantil de 3-5 anys, amb el mateix caràcter gratuït que l'Educació Primària, si s'exceptuen alguns serveis com és el cas del servei de transport escolar.

Fet aquest dibuix del nou sistema educatiu, ens hem de preguntar com afectarà a la nostra Escola. La resposta ja esperada i lògica si atenem a la matrícula del Centre, és que quedarà com a una institució escolar on s'impartiran: l'Educació Infantil de 3 a 5 anys (com ja es fa actualment) i l'Educació Primària (de primer a sisè). A partir de setè (12 anys) els alumnes de Sant Joan s'hauran de traslladar a un institut d'Educació Secundària per continuar-hi els estudis.

Segons els indicis que esmentàvem al principi, pareix ésser que aquesta incorporació dels nostres alumnes de setè i vuitè a l'Educació Secundària Obligatòria es produirà ja en els cursos que ve: 96/97. Aquesta nova situació ens planteja tota una sèrie d'interrogants i inquietuds, especialment els pares:

- A quin institut? Sembla, per la informació que tenim, no oficial com hem dit, que serà al Mossén Alcover de Manacor. Per tractar-se de nivells educatius obligatoris els alumnes seran transportats de manera gratuïta a compte del MEC. El més probable és que realitzin un horari de dematí i de jornada continuada (de 8 a 14 hores), en aquesta etapa tenen 30 hores lectives. Aquest fet els comportarà iniciar l'activitat escolar molt dematí i per tant un canvi important en el seu ritme habitual de distribució del temps diari, d'alimentació (pensau que hauran de partir amb l'autocar entorn de les 7:30 hores i no podran tornar a casa per dinar fins a les 14:30 hores o les 15 hores),... La jornada partida és descartable per raons econòmiques: s'haurien de donar ajudes de menjador i per raons d'espai: l'institut rebrà un contingent nombrós d'alumnes que exigirà fer torns de dematí i d'horabaixa.

- Els nostres alumnes hauran de passar d'una escola familiar i de reduïdes dimensions a un macro institut molt massificat i situat en un entorn urbà com és Manacor. Els pares manifesten la seva inquietud davant els riscos que comporta aquest canvi tan gros per a uns alumnes de 12 i 13 anys. Riscos per la seva seguretat, per a una bona evolució en els estudis: massificació d'alumnes, de professors, més dificultats en el seguiment i control de l'aprenentatge per part dels pares, més separació entre l'entorn escolar i l'entorn familiar, més possibilitat d'exemples de conductes inadequades provinents d'alumnes més grans, inici de la jornada molt dematí, ritme d'alimentació inadequat per aquesta edat, transport diari, desarrelament més prematur de l'entorn familiar i del propi poble...

ALTRES INFORMACIONS

- Tots aquests sacrificis i inquietuds que hauran de suportar alumnes i pares, tendran un contrapès positiu en la qualitat de l'ensenyament que rebran?. En teoria, damunt el paper, així hauria d'esser. La reforma en el sistema educatiu

s'ha fet per millorar-lo i per adaptar-lo a les noves necessitats de la societat actual i futura. Es pretèn un ensenyament més individualitzat on tots puguin avançar a partir de les seves possibilitats i interessos, oferir uns continguts més adaptats a les exigències de la vida i de les possibilitats actuals i futures de treball. Però també és veritat que totes aquestes intencions positives sembla que estan amenaçades per tots els factors d'inquietud indicats. S'ha reflexionat sobre aquesta conveniència o simplement el que es fa és aplicar el calendari de la reforma fora tenir en compte si les condicions materials i humanes són les més adequades o hi acompanyen perquè les expectatives es compleixin?.

-És evident que tot aquest nou sistema requereix una organització i una especialització docent que un col·legi com el que tenim actualment a Sant Joan, no pot oferir. Però, abans de recórrer a la massificació de Manacor, per a Sant Joan i els pobles veïnats del Pla, no hi hauria una solució millor que disminuís aquestes inquietuds i rics i assegurés unes millors expectatives a aquest canvi educatiu?. Una resposta, anunciada des de fa anys, havia d'esser: la construcció d'un institut en un d'aquests pobles (Probablement Sineu: per raons geogràfiques podria haver estat Sant Joan, per què no): així tendria unes dimensions més petites, els desplaçaments serien més curts i es situaria en un entorn més proper a la realitat dels pobles, amb una possibilitat de connexió i comunicació més real entre les escoles d'aquests pobles i l'institut. Per què no s'ha construït aquest institut encara (fa uns anys que se n'ha vengut parlant d'aquesta possibilitat)?. S'ha pensat en aquestes inquietuds que manifesten els pares a l'hora de planificar aquest canvi?. Es pensa en donar-los una explicació a les seves preguntes i propostes?. No val més esperar a realitzar aquest canvi quan tots els factors hi acompanyin abans de fer una reforma just de nom i amb presses?. Un inici inadequat, no pot posar en perill les bones expectatives depositades en aquest canvi i fer perdre la confiança en el nou sistema educatiu i en conseqüència en l'Administració Educativa?.

**UN INICI
INADEQUAT POT
POSAR EN
PERILL LES
BONES
EXPECTATIVES
DIPOSITADES EN
AQUEST CANVI**

Pel bé del nou sistema educatiu i dels alumnes que s'hi han d'incorporar demanem que totes aquestes incerteses i inquietuds s'aclaresquin per part de l'Administració i que aquesta tenguí en compte totes les necessitats dels alumnes no les sacrifiqui en part per posar en marxa a qualsevol preu la nova etapa educativa, sense tenir les condicions materials i organitzatives adequades per implantar-la amb èxit.

Fins aquí hem parlat, sobretot, dels problemes dels alumnes que tendran una repercussió en els pares i en la vida familiar. Però aquests canvis també inquieten profundament als mestres que entren en una fase de reconversió de molts de llocs de treball i veuen el futur amb molta incertesa.

I una darrera reflexió, encara, referida a la repercussió que aquest canvi de sistema educatiu pot tenir a nivell de molts de pobles i també del nostre. És evident que aquesta nova situació enpobrirà la vida social i cultural de la localitat. Aquest sector d'alumnes d'alumnes que perdrem centrarà ja la seva vida entorn de les possibilitats socials i culturals de l'institut, a costa de disminuir la seva participació en el seu poble. En definitiva, els pobles petits com el nostre, si ja estan molt mancats de serveis i possibilitats en relació a les ciutats, ara veuran més retallat els serveis d'educació, que es centralitzarà més, amb la conseqüent potenciació de les ciutats i l'empobriment dels pobles. Aquesta reflexió, probablement, hauria de conduir a una reacció en contra per part dels Ajuntaments i institucions locals, si no es vol arribar a pobles amb una comunitat exclusiva d'adults i a pobles residència sense cap estructura social, econòmica i cultural. En el camp de l'educació una situació similar es va haver de rectificar, quan s'implantava l'E.G.B. ja que es volien tancar escoles petites i unitàries, per concentrar els alumnes en col·legis més grans situats en pobles més grans o ciutats; però la iniciativa va fracassar per l'oposició de la societat i per dificultats del propi sistema. Per tant, ara, a la vista d'antecedents negatius anterior i dels greus problemes i inquietuds plantejats, probablement sigui el moment de reivindicar per a cada poble una escola pública que abarqui a més de l'Educació Infantil tot el tram de l'escola obligatòria, és a dir, fins als 16 anys. Per als nostres alumnes, les nostres famílies i el nostre poble, seria l'alternativa millor, pensam. Un altre problema és que l'Administració Educativa tenguí o pugui disposar de recursos per satisfer-nos.

NOTA: aquesta informació ha estat recollida del Full Informatiu del Col·legi Públic Son Juny de Sant Joan.

La Transfereència de la Universitat, un Objectiu de Tots !!!

- Què demana la Conselleria a l'Administració Central del PSOE?

Un finançament igual a la mitjana d'Espanya (actualment la Universitat de les Illes Balears rep unes 252.000 pessetes per alumne/any) i, en canvi la mitjana nacional és de 350.000 pessetes per alumne/any. Perquè hem

de rebre menys doblers que qualsevol altra universitat d'Espanya?

Atès que la nostra Universitat és encara molt jove i està en creixament, és necessari tenir en compte la matrícula escolar que, raonablement, haurà de tenir ben aviat: prop de 24.000 alumnes (de fet, avui ja en tenim 14.000; dels quals 11.700 alumnes són ordinaris, més 1.000 de turisme, y 1.500 de treball social, relacions laborals, etc).

L'aprovació és senzilla: 350.000 pessetes per 24.000 alumnes són 8.400 milions de pessetes.

Quina és la diferència?

El MEC de Madrid ofereix 3.570 milions.

La CONSELLERIA demana 4.500 milions.

I el RECTOR DE LA UNIVERSITAT adverteix públicament que no podrà començar els cursos que ve si no té un pressupost de 4.200 milions com a mínim.

- Què passarà si acceptam l'oferta del MEC de Madrid?

Passarà que...

a) La Universitat no podrà començar el proper curs en condicions normals (no oblidem que la mateixa Universitat reconeix que necessita, com a mínim, 4.200 milions de pessetes).

b) La Universitat no podrà créixer ni en professorat, ni en plans d'estudis, ni en llocs escolars... i continuarem essent la Comunitat Autònoma amb renda per càpita més alta i el percentatge més baixos d'alumnes que estudien a la Universitat...

Les Illes Balears tenen l'1,9 % d'estudiants d'E.G.B. i l'1,7 % d'ensenyament mitjà de tot l'Estat. En canvi, només tenen el 0,8 % dels estudiants universitaris. Exactament la CAIB té 11.700 estudiants a la UIB i si s'aplica el rati estatal mitjà d'estudiants, n'hauria de tenir prop de 24.000. Hi ha uns 12.000 estudiants universitaris potencials, 12.000 famílies que, avui, o bé envien els seus fills a la Península o bé veuen com han de renunciar a estudiar.

La UIB, per tant, és una universitat jove, una universitat que necessita créixer i expandir-se:

* Ha de créixer el nombre d'alumnes que hi puguin estudiar.

* Ha de créixer la plantilla del professorat.

* Ha de créixer l'oferta d'estudis universitaris.

* Han de créixer les infraestructures.

c) Els estudiants de Menorca, Eivissa i Formentera i molts de Mallorca, hauran de continuar estudiant a la Península, sense ajudes econòmiques, i d'altres que no podran estudiar.

- És veritat que el Govern Balear no té voluntat política per rebre la Universitat?

a) El Govern hi té tota la bona voluntat: ha negociat amb tres ministres, ha invertit en la Universitat en cinc anys, més de 2.000 milions de pessetes (Escola de Turisme, Escola d'Hoteleria, residència, etc), i disposa d'un model universitari treballat durant anys, d'inmediata aplicació.

b) Per la Conselleria de Cultura i Educació i concretament, per el Conseller Rotger, ha estat molt penós no rebre la Universitat i sols ho ha acceptat per vertadera responsabilitat política: no hipoteca el futur de la nostra Universitat.

c) I el PSOE de les Balears. Què en diu? Està d'acord amb el model financer del MEC de Madrid? Què fa per a les Balears?

En conclusió: per la dignitat del nostre país, pel futur dels nostres joves, tots junts reclamam la nostra Universitat. No a una oferta indigna de l'Estat central que ofega el nostre futur i les nostres il·lusions!

Agressions Sexuals

És unànime la consideració que tots els aspectes de la violència (física, psíquica, sexual) contra les persones representen una violació dels drets humans.

Fill Predilecte

El programa d'actes entorn de la proclamació de Fill Predilecte de Sant Joan al Sr Miquel Gayà Sitjar és el següent:

El dissabte dia 9 de març, a les 20 hores, en el saló d'actes de l'Ajuntament, el Col·lectiu Teranyines presenta el llibre MIQUEL GAYÀ I SITJAR, una trajectòria de serenitats estètiques de Joan Maimó i Vadell. Monografies Santjoaneres número 4. Edició de la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. Ferà la presentació de l'obra Carles Costa i Salom, i intervindrà l'autor del llibre.

El diumenge dia 10 a les 18 hores, en el saló d'actes de l'Ajuntament, el Col·lectiu Teranyines i la Biblioteca Municipal organitzen una taula rodona, sobre Miquel Gayà i Sitjar, la seva vida i la seva obra amb la intervenció de professors de la Universitat de les Illes Balears, Srs. Nicolau Dols i Salas, Joan Mas i Vives, Damià Pons i Pons i Pere Rosselló Bover.

El dissabte dia 16 de març, a les 20 hores a l'Església Parroquial s'iniciarà l'acte de proclamació de l'Il·lustríssim Sr. D. MIQUEL GAYÀ I SITJAR, Fill Predilecte de Sant Joan, acte que serà presidit per les autoritats autòmiques i per l'Ajuntament. Ferà el parlament d'elogi el P. Ramon Ballester i Vives m. SS.CC., i la CORAL UNIVERSITÀRIA, dirigida pel Sr. Joan Company donarà un concert.

Tot seguit, en el saló d'actes de l'Ajuntament, es farà l'acte oficial de proclamació del nou FILL PREDILECTE, amb la tramesa del pergamí de declaració i el descobriment del seu retrat, pintura de Joan Maimó i Vadell.

A continuació s'inaugurarà l'Exposició VIDA I OBRA DE MIQUEL GAYÀ I SITJAR, muntada pel Col·lectiu Teranyines, en el mateix saló d'actes de l'Ajuntament. Podrà ser visitada durant tot el dia següent, diumenge dia 17 de març.

Però, malgrat l'existència d'aquest dret fonamental, moltes persones, especialment dones i menors, es veuen sotmeses a diverses formes específiques de violència que suposen un atemptat contra la seva integritat i intimitat i contra el desenvolupament lliure i deigne de la seva personalitat.

D'entre aquestes formes específiques de violència destaquen les agressions sexuals, una de les manifestacions de violència més greu exercida contra les persones.

Per desgràcia, aquest fenomen no és nou. Sí que són recents, però, l'interès i la preocupació que desperten en la nostra societat. No obstant això, encara avui desconeixem els casos reals existents i encara hi ha moltes dones que tenen por a denunciar els fets o que, quan ho fan, no reben l'atenció que mereixen.

Aquestes pàgines no pretenen esser un manual jurídic o psicològic sobre els delictes contra la llibertat sexual o les agressions sexuals, sinó que vol ser un instrument que ofereixi informació pràctica i consells útils per a aquelles persones que, per desgràcia, han estat víctimes d'aquest tipus de conducta i, a més, una eina d'ajuda per els professionals que tenen un contacte directe amb les víctimes d'agressions sexuals.

L'objectiu últim i principal d'aquestes pàgines és que les víctimes rebin un tracte correcte amb la finalitat de pal·liar, tant com sigui possible, les conseqüències i els efectes de les agressions sexuals, de contribuir a la prevenció i l'erradicació d'aquest tipus de conducta i també de sensibilitzar i conscienciar la societat sobre aquesta problemàtica.

Respecte a les agressions sexuals és important tenir en compte una sèrie d'aspectes, com també destruir alguns tòpics i prejudicis que hi ha sobre aquesta qüestió.

* Les agressions sexuals no són només un atemptat contra la integritat física i sexual, sinó també contra la dignitat de la persona. La violació és un dels delictes que més traumatiza la víctima ja que afecta tota la seva personalitat.

* Una creença social molt arrelada és lligar les agressions sexuals al desig sexual de l'autor, cosa que no és així. Un dels components fonamentals de la violació no és el

ALTRES INFORMACIONS

sexe, sinó el factor de poder, de domini, violència o humiliació de l'agressor sobre la víctima mitjançant la via sexual.

* Qualsevol persona pot ésser víctima d'una agressió sexual, independentment de la seva edat, raça, cultura, educació, status social, costums, professió caràcter o sexe. Malgrat tot, les víctimes principals són dones i menors.

* No hi ha un perfil únic de l'agressor que, a més, pot ser qualsevol (marit, ex-marit, company, germà, promès, cap, pare, padastre, desconegut, etc). No és certa la creença que les agressions sexuals es produeixen sempre per un estrany i que l'agressor respon a l'estereotip de boig, pertorbat mental, drogat, amb aspecte desendreçat, de nivell cultural i econòmic baix. Els agressors sexuals poden ser de totes les edats, cultures, procedències, ideologies o grups socio-econòmics. En qualsevol cas, solen ser persones que no saben relacionar-se en termes d'igualtat i de respecte.

* Les violacions es produeixen en llocs i hores molt variats, però especialment en el domicili de la víctima, en els portals o ascensors i en el cotxe.

* En les violacions les dones no tenen per què sofrir esqueixament. A més és possible que no hi hagi signes externs de violència pel fet que, durant l'agressió la víctima pot sofrir un xoc greu que li paralitzi la capacitat de reaccionar, cridar, resistir-se, córrer, lluitar i, fins i tot, pensar. Per altra part, quan l'agressor és una persona coneguda de la víctima, sol utilitzar més les amenaces, coaccions i intimidacions psicològiques que les agressions físiques, ja que, per poder continuar les agressions, atemoreix a la víctima, especialment si es tracta de menors.

Socialment, a les víctimes d'agressions sexuals, se'ls exigeix la defensa a ultrança de la seva integritat física i sexual, cosa que no succeeix en altres tipus de delictes.

* Res no justifica una agressió. Hi ha falsos prejudicis socials que consideren que la víctima "ha provocat" l'agressió, per la manera de vestir, el comportament, la manera de viure, etc., i creences o mites totalment erronis i falsos com "quan una dona diu que no, realment significa que sí" o "la dona desitja en secret que la prenguin a la força".

* L'índex de denúncies falses en delictes contra la llibertat sexual és semblant a altres tipus de delictes. Un altre mite social erroni és que "resulta impossible violar una dona que no ho desitja".

* Les agressions sexuals es poden donar juntament amb altres tipus de delictes (maltractaments, robatoris, etc.).

Per prevenir l'agressió sexual, recomanem:

* Procurar no anar tota sola per zones intransitades i, si això era imprescindible, anar canviant l'itinerari

* Evitar fer auto-stop o recollir a persones desconegudes.

* Procurar no pujar a l'ascensor tota sola amb desconeguts.

* No obrir la porta a desconeguts, especialment si no hi ha ningú més a casa.

Durant l'agressió sexual.

* Resulta difícil donar consell per al moment en què es produeix l'agressió. Cridar, tractar de convèncer l'agressor que no continuï, defensar-se, resistir-se, intentar fugir, si hi ha possibilitat real d'èxit, poden ser alternatives, però, en algun cas, i segons el tipus d'agressor, aquestes reaccions poden generar més violència, allargar l'agressió o provocar més a l'agressor i empitjorar els resultats.

En qualsevol cas, no cal obsessionar-se ni culpabilitzar-se per l'aptitud adoptada durant l'agressió. La reacció de les persones davant perills o situacions límits és imprevisible i totalment i perfectament possible i respectable.

* Cal intentar percebre i retenir tots els detalls que sigui possible sobre els trets de l'agressor i el lloc on s'ha produït l'agressió a fi de facilitar-ne la identificació.

Després de l'agressió.

* No rentar-se ni canviar-se la roba, malgrat que aquesta sigui la primera intenció, fins després del reconeixement mèdic i de la denúncia. La roba és un element fonamental com a mitjà de prova i, per això, no s'ha de rentar.

* Acudir a un centre de salut o hospital on el personal sanitari realitzarà una sèrie de proves (reconeixement general, exploració ginecològica, exsudat vaginal, valoració de l'estat emocional, mostra de sang, etc.) i emetrà un part, del qual lliurarà una còpia a la víctima i on constaran les lesions, les ferides i els traumatismes observats, l'anàlisi i les proves efectuades, el tractament aplicat i el pronòstic.

* En una violació hi pot haver el risc d'embaràs o de contagi de malalties venèries. Per això es pot donar un tractament per evitar una possible gestació i administrar la medicació adequada per evitar el risc de les esmentades malalties. Així i tot, s'han de fer revisions posteriors.

* Interposar denúncia davant la Policia Nacional, la Policia Local, la Guàrdia Civil o els Jutjats de Guàrdia. Denunciar és posar en coneixement de les autoritats els fets ocorreguts, a fi que aquestes duguin a terme les accions pertinents. La interposició de la denúncia és un dret i un deure de la víctima per tal d'evitar noves agressions.

Si es desitja, es pot sol·licitar de ser atesa per una dona.

* Procurar respondre a poc a poc les preguntes que es formulin i intentar proporcionar com més dades millor per a la identificació i per l'aclariment dels fets. En el relat dels fets no s'ha de callar res, qualsevol dada, per insignificant que sembli, pot constituir un element de prova.

* Contestar totes les preguntes que es facin, fins i tot aquelles que puguin resultar molestes o desagradables. Així i tot, en cas de dubte sobre l'oportunitat de les preguntes, s'han de sol·licitar explicacions sobre el motiu de la pregunta formulada. No s'han de permetre, sota cap concepte, comentaris humiliants o intimidadors, que no tenguin res a veure amb la investigació.

* Sol·licitar informació sobre la tramitació jurídica de la denúncia, sobre els drets que la víctima té (per exemple justícia gratuïta per exercir l'acusació particular) i sobre els recursos socials, sanitaris i psicològics existents per pal·liar la situació.

* Sol·licitar una còpia de la denúncia.

* És aconsellable fer tots aquests tràmits en companyia de persones de confiança.

MOLT IMPORTANT: No culpabilitzar-se pel que ha ocorregut, l'únic culpable és l'agressor.

A tots els professionals que atenen les víctimes d'agressions sexuals:

L'atenció que reben les víctimes per part dels professionals és molt important, ja que no tant sols pot evitar l'aparició de la denominada "segona victimitació" sinó que, a més, pot facilitar la resolució més ràpida i millor del problema per part de la víctima.

* Procurar que la víctima esperi el menys temps possible.

* Desenvolupar l'entrevista en un lloc adequat, sense interrupcions i sense sensació de pressa.

* El/la professional ha d'intervenir per tranquil·litzar i fer baixar el nivell de nerviosisme i ha d'eliminar els sentiments de perill i descontrol. S'ha de tenir en compte que, després d'una agressió sexual, la víctima es pot trobar sense forces, amb ferides i contusions, sense diners i sense roba, espantada, deprimida, confusa, nerviosa bruta i indignada.

* S'ha de crear una atmòsfera de confiança i un ambient de comunicació per tal que la víctima s'hi trobi a gust i inclinada a parlar. El llenguatge no verbal (gestos, to de veu, domini de l'espai, etc.) és molt important, ajuda a dipositar confiança i obrir-se progressivament.

* Escoltar amb atenció i interès el que ha passat.

ALTRES INFORMACIONS

Mostrar comprensió i empatia amb la víctima, mantenint el control de l'entrevista, sense adoptar un to de superioritat ni una actitud sobreprotectora que limiti la seva capacitat de desició.

* S'ha de saber captar quan és necessari i útil que la víctima es desfogui emocionalment. S'ha de tenir en compte que la persona ha sofert una greu agressió a nivell físic, psíquic i sexual. En situacions de bloqueig se li ha de permetre plorar i cridar com a expressió de por o d'ira continguda i com a mesura terapèutica, però no com a mecanisme de defensa enfront de les preguntes.

* Respectar la seva intimitat i privadesa. L'interrogatori o les preguntes que es formulin s'han de limitar a les dades i als aspectes necessaris i imprescindibles per a la investigació i s'ha d'utilitzar un llenguatge clar i senzill, especialment quan la víctima és un/a menor.

* Sota cap concepte no s'ha d'adoptar una actitud inculpadora, morbosa o incrèdula. S'han d'evitar les opinions personal i els comentaris que puguin ferir la sensibilitat de la víctima.

* Informar tan bé com sigui possible sobre els recursos existents i les passes més pròximes i fonamentals que s'han de donar. És important fer-ho per escrit, de manera esquemàtica i breu (per exemple: telèfon, lloc, persona de contacte, etc.).

* Un altre aspecte molt important és, a petició de la víctima, facilitar el retorn al seu medi social habitual i posar a la seva disposició mitjants de transport o de comunicació amb familiars, amics, etc. ja que això pot ajudar a superar els sentiments de vergonya i a establir la base per al desenvolupament d'un recolzament d'un recolzament social posterior.

* Si la víctima manifesta preocupació per la seva seguretat, s'han d'adoptar totes les mesures necessàries per assegurar que està protegida.

És molt important que les persones que atenen les víctimes d'agressions sexuals siguin persones interessades i motivades, que es controlin les emocions i que tinguin un contacte adequat amb la realitat i bona capacitat de comprensió i comunicació, que s'expressin adequadament i que siguin respectives i discretes a fi de no agreujar o augmentar el mal sofert.

Al entorn social:

Hi ha un acord social a reconèixer els efectes positius al suport social (amistats, companys i companyes de feina, etc.) i familiar de la víctima després de l'agressió sexual.

Una actitud adequada cap a ella facilita la recuperació en minimitzar l'ansietat, evitar el desenvolupament posterior del síndrome de l'estrés posttraumàtic, l'aparició de disfuncions sexuals, la dissolució de les relacions socials i prevenir la recaiguda a llarg termini. Per això és important:

* Mostrar comprensió.

* Animar-la i donar-li suport perquè reprengui la seva vida habitual.

* Respectar la seva intimitat. No mostrar una actitud morbosa.

* No jutjar el seu comportament.

* Cercar solucions als problemes immediats i oferir ajuda.

* Tractar-la de manera natural.

* A petició de la víctima, limitar al màxim la publicitat del fet.

Els símptomes experimentats després d'una agressió sexual (síndrome posttraumàtica) no són els mateixos en totes les víctimes i depenen en cada cas de diverses circumstàncies (edat, personalitat, característiques i durada de l'agressió, suport social, moment emocional que viu la víctima, etc.). Així i tot, hi ha una àmplia coincidència en les fases i reaccions bàsiques de les víctimes.

a) La primera etapa o reacció immediata és de xoc/desorganització. La composició i durada varien des de minuts a hores. L'afectivitat es veu dominada per sentiments de vulneribilitat, impotència, aïllament i bloqueig afectiu. A nivell cognitiu, la persona és incapaç de pensar amb claredat, perquè la commoció i la impossibilitat d'acceptar el que ha succeït li dominen els pensaments.

ALTRES INFORMACIONS

b) La segona fase o reacció a curt termini es caracteritza per la reavaluació cognitiva del succés. La durada aproximada fluctua de setmanes a mesos. Durant aquest període, la víctima tracta d'integrar el succés als seus esquemes personals, escala de valors, expectatives prèvies de comportament, percepció de sí mateixa i de l'entorn, etc.

En aquesta fase són freqüents els símptomes següents:

* Repetició continuada del succés (malsons constants, pensaments recurrents...)

* Obsessió per la higiene.

* Incapacitat d'afrontar el que ha succeït, d'adoptar decisions: està seriorament desorganitzada.

* Afectivitat que alterna continuament amb la tristesa i l'eufòria, entre la por i la ira, etc. Els canvis d'humor són constants.

* Temors a posteriors agressions o represàlies per part de l'agressor, que incideixen negativament en el procés.

* Modificació de la conducta en grau variable, però, especialment, en qüestions de vida quotidiana: viu en un cercle molt restringit, redueix la seva activitats, no surt, rebutja les relacions sexuals etc.

* Símptomes psicològics com poden ser mals de cap, trastorn de la gana, vòmits, nàusees.

* Sentiments depresius freqüents, ansietat, baixa autoestima.

* A mitjan termini poden aparèixer conductes d'evitació. Algunes víctimes actuen "com si no hagués passat res", intenten suprimir l'angoixa negant que estan afectades ("estic bé, tot ha passat") no parlen del tema, rebutjen l'ajuda i fingeixen davant si mateixes i els altres que estan molt bé.

c) Una vegada que la por i la ira baixen, la víctima entra dins la fase de reorganització. Admet el que li ha passat i els efectes profunds que ha tingut en la seva vida, deixa fugir l'angoixa, s'afronta al problema i cerca ajuda. Moltes vegades la víctima no pot arribar a aquesta fase fins després del judici. D'altra banda, com més proximitat afectiva hi ha entre la víctima i l'agressor, més temps deixa passar per decidir-se a demanar ajuda i a denunciar els fets.

AGRICULTOR JOVE

que es vulgui canviar a

VENEDOR DE MAQUINÀRIA

(Tractors FORD, Tractors FIAT, i eines) escriu dades, mèrits i qualitats personals a

OSCA MAQUINARIA S.A.

Gremi de Teixidors, 35. 07009 Palma.

